

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ความเข้มแข็งของกลุ่มผลประโยชน์ระดับท้องถิ่น: กรณีศึกษา โรงเรียนชาวมรรักษ์ธรรมชาติ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ผู้เขียน	นายอนุสรณ์ งามสงค์
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.ชเนศวร์ เจริญเมือง

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของกลุ่มผลประโยชน์ระดับท้องถิ่น: ศึกษากรณีโรงเรียนชาวมรรักษ์ธรรมชาติ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงการรวมกลุ่มของโรงเรียนชาวมรรักษ์ธรรมชาติในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ และบทบาททางการเมืองของโรงเรียน ตั้งแต่การเกิดขึ้นและดำเนินไปในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่นกลุ่มหนึ่ง ตลอดจนลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น โรงเรียนชาวมรรักษ์ธรรมชาติที่มีต่อกลุ่มเครือข่ายภายในชุมชน รวมไปถึงลักษณะความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองท้องถิ่นในชุมชนเพื่อให้ทราบถึงความเข้มแข็งของกลุ่มโรงเรียนในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่ม องค์กร ชุมชนอื่น ๆ ต่อไป โดยใช้กระบวนการวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น โรงเรียนชาวมรรักษ์ธรรมชาติ รวมทั้งเข้าการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

ผลจากการศึกษาพบว่า ความเข้มแข็งของกลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น โรงเรียนชาวมรรักษ์ธรรมชาติเกิดจาก 1)การรวมตัวของชาวบ้านเพื่อแก้ปัญหาจากผลกระทบที่มาจากการพัฒนาของภาครัฐ เป็นการรวมกลุ่มกันเองเพื่อแก้ปัญหาชุมชน ไม่มีลักษณะจัดตั้ง 2)ผู้นำตามธรรมชาติและผู้นำทางศาสนาที่พระสงฆ์ มีแนวคิดในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน เกิดกิจกรรมกลุ่มหลากหลายกิจกรรมภายในชุมชน 3)มีทุนทางสังคมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เอื้อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จนเกิดการสร้างโรงเรียนชาวมรรักษ์ธรรมชาติขึ้นเป็นความต้องการหลักของคนในชุมชน 4)มีการประสานงานกับองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนในด้านความร่วมมือสนับสนุน ในกิจกรรมของโรงเรียนชาวมรรักษ์ธรรมชาติ อันเป็นผลทำให้คนในชุมชนเกิดองค์ความรู้ด้านทักษะในการทำงานจากองค์กรภายนอกที่เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนอย่างเท่าเทียม ทำให้กลุ่มโรงเรียน

ข้าวมรมณ์รักษัรรมชาติมีความเข้มแข็งและอำนาจในการต่อรองสูง 5)วัตถุประสงค์ของกิจกรรมกลุ่มผลประโยชน์โรงสีข้าวมรมณ์รักษัรรมชาติคำนึงถึงคุณภาพ สุขภาพทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรมและเสริมสร้างการรวมกลุ่มของเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง ผลประกอบการมีการแบ่งส่วนจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกอื่นเป็นการกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชนเป็นหลักมิได้หวังความสำเร็จในรูปของผลกำไรแต่อย่างใดส่งผลให้สมาชิกพึงพอใจเกิดความเป็นเจ้าของร่วมกัน 6)การผลิตที่เน้นการผลิตปลอดสารพิษเกื้อกูลธรรมชาติเป็นปัจจัยให้คนในชุมชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี 7)กลุ่มเครือข่ายภายในชุมชนมีกิจกรรมที่เกื้อกูลกันเชื่อมโยงกันในลักษณะพันธมิตรมีระบบเงินตราชุมชนลดรายจ่ายของคนในชุมชน มียาสมุนไพรที่ตนเองลดการพึ่งพาจากโรงพยาบาลของภาครัฐ

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มคือระบบการตรวจสอบการทำงานที่ยังคงมีความเกรงใจซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิกและกรรมการบริหารทำให้ไม่มีการควบคุมระบบการทำงาน ตรวจสอบการบริหารที่ดีพอ และปัญหาความไม่เข้าใจกันเรื่องการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการที่ส่งผลถึงความไม่พอใจแก่สมาชิกบางกลุ่มในเรื่องการปันผลหุ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานไม่ทั่วถึงเนื่องจากเวลาในการประกอบอาชีพอาจทำให้ไม่ได้เข้าร่วมรับฟังผลการดำเนินงาน แต่ปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขด้วยการยื่นผู้ตติช้คำถามในที่ประชุมและเกิดความเข้าใจและไม่ใช่อุปสรรคที่สำคัญต่อการดำรงอยู่และดำเนินการต่อไปของกลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น โรงสีข้าวมรมณ์รักษัรรมชาติแต่อย่างใด ในภาพรวมกล่าวได้ว่ากลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น โรงสีข้าวมรมณ์รักษัรรมชาติถือว่าประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งระดับอำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ

อย่างไรก็ตามความเข้มแข็งของกลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น โรงสีข้าวมรมณ์รักษัรรมชาติ ทำให้เกิดประเด็นที่จะสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ เช่น กลุ่มระบบเงินตราเงินตราชุมชนบุญกุชชุมจะมีระบบการบริหารจัดการอย่างไรในการที่จะเข้ามาเชื่อมโยงกับระบบการดำเนินงานของโรงสีข้าวมรมณ์รักษัรรมชาติ ซึ่งระบบบุญกุชชุมจะใช้ บุญ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนส่วนโรงสีข้าวมรมณ์รักษัรรมชาติเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยน การเชื่อมโยงในระบบการจัดการดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อความเข้มแข็งในระบบเศรษฐกิจของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเป็นอย่างมาก เป็นตัวอย่างในการนำไปใช้กับกลุ่ม องค์กรชุมชนอื่นๆ และสามารถยกขึ้นเป็นนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นต่อไปในอนาคต

Thesis Title	The Strength of an Interest Group at Local Level: A Case Study of the Natural Conservation Club's Rice Mill, Kut Chum District, Yasothon Province
Author	Mr. Anusorn Ngomsangud
Degree	Master of Arts (Political Science)
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Tanet Charoenmuang

ABSTRACT

The research is aimed at studying the formation of the rice mill club as an interest group as well as their political goal from the very beginning of establishment and continuity in terms of a local interest group. Apart from focusing on the club's interaction with other interest groups, the purpose of the research is to study how the club relates to governmental organizations and local administrations to find out the strength of the rice mill club as a local interest group so that a conclusion of the research could be suggested to promote building strength among groups, organizations and communities in the future. The research employs of quantitative research methodology by examining related documents, interviews those who are involved with the environment-friendly rice mill group, and also conducts participatory and non-participatory observations.

The results found that the strength of the conservation rice mill is based on (1) the formation of villagers to encounter the Government's development projects, self-organized to solve problems mutually, not politically organized. (2) Traditionally, a natural leader and religion leader is Buddhist monk, who is a source of creativity and ideas beneficial to community, establishing diversified activities. (3) Supporting social capital relevant to community members' way of living to increase participation until the peasant rice mill, one of community's necessities, is formed. (4) There is a co-ordination between governmental and non-governmental organizations in the activities of the conservation rice mill. As a result, the community is going to learn skillful knowledge in working co-operatively and equally with external organization,

strengthening the club itself and gaining more negotiation power. (5) the purpose of the club's activities are prioritizing product quality, the health of producer and consumer, fair management, solidarity among members, group strengthening, effective welfare distribution instead of pursuing solely profit making, getting members satisfied with mutual ownership of the club. (6) Chemical-free and environment-friendly producer serves as a factor to community members' health as well as their quality of life. (7) Group networking in the commentary organizes group activities, connecting relationship, community currency to reduce household expenses, bringing local herbs for self-treatment to be less dependent on governmental hospital.

Problems, encountered during the club's operation, were about the inability of maintaining check and balance system as a result of the "Kreng Jai" – working inspecting system where members and administrative committee are still considerate to one another among its member to make low check and balance in management system and also management committee and along with some misunderstanding about budget distribution generating discontent among members in "share dividend". The mentioned problems were caused by lack of adequate information because while a meeting was organized, some members were absent because of career business. To end such conflicts, inquiries should be allowed to file in the meeting to build understanding among members. The problems were not fatal, though, for the operation of the conservation club rice mill. To sum up a whole picture, the conservation club rice mill is successful and gaining acceptance at district, provincial and national levels.

However, the research could possibly extend to further studying topics; such as, of how a group of people who use the Boon Kut Chum local currency manage a connection with the rice mill club. The Boon Kut Chum currency exploits "Boon" as an exchange medium meanwhile the rice mill club still uses "Baht", the national currency for the same purpose. A connection between the two management systems provides tremendous, mutual benefits to different groups economically and should serve as example for further application to other groups, community organizations, and can be the local – level public policy in the future.